

4. Zasady ustroju Polski

Ustrój Polski, podobnie jak każdego demokratycznego państwa prawa, opiera się na szeregu fundamentalnych zasad konstytucyjnych: suwerenności narodu, rządach prawa, pluralizmie, trójpodziale władz (władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza). Podczas zajęć uczniowie znajdują te zasady w Konstytucji RP, analizują ich znaczenie oraz wyszukują przykłady realizacji w życiu publicznym. Przedstawiają także sprawy, które mogą być poddane pod referendum i wyszukują przykłady referendów ogólnokrajowych i lokalnych, których wyniki były wiążące.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy – dział XI pkt 8;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego – dział XI pkt 4;
- wyjaśnia zasadę państwa prawa – dział XI pkt 6;
- wyjaśnia zasadę suwerenności narodu, przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum – dział XI pkt 2;
- **częściowo poza podstawą:** wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- wymienić najważniejsze zasady ustroju RP;
- wyjaśnić, na czym polega suwerenność narodu i w czym się przejawia w praktyce;
- wyjaśnić – na przykładzie państwa polskiego – na czym polega podział władzy;
- wskazać przykłady pluralizmu politycznego w Polsce.

METODY PRACY

- rozmowa nauczająca
- miniwykład
- praca w parach
- wypowiedź pisemna (notatka)
- praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- kilka egzemplarzy Konstytucji RP

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Zasady ustroju w Konstytucji RP” (praca w parach, notatka). Poleć uczniom i uczennicom uważne przeczytanie artykułów, w których zostały wymienione najważniejsze zasady ustrojowe Polski (art. 2, 4, 7, 10, 11). Poproś, by w zeszytach zapisali ich proste wyjaśnienia, a następnie porównali swoje notatki z informacjami w tekście „Główne zasady ustrojowe” (s. 214–215). Na koniec powinni zweryfikować i uzupełnić swoje notatki.

Wyjaśnij uczniom i uczennicom, że podczas tych i kolejnych zajęć będą mieli okazję bardziej szczegółowo zapoznać się z najważniejszymi regułami, jakim podlega życie państwa demokratycznego.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 109
ćwicz. 2

ROZWINIĘCIE

2. „Władza i wolność” (praca z tekstem, rozmowa nauczająca). Poproś jednego z uczniów o głośne odczytanie fragmentu dzieła „O duchu praw” Monteskiusza (s. 215), który jako pierwszy zaproponował trójpodział władzy. Następnie poproś wszystkich uczniów, by spróbowali odpowiedzieć na zamieszczone w ćwiczeniu „Władza i wolność” (s. 215) pytania, wskazując (odczytując) te fragmenty tekstu, które do tego nawiązują:

- *Jakim zakresem spraw zajmują się poszczególne rodzaje władzy?*
- *Co zdaniem filozofa jest podstawą wolności obywatela?*
- *Dlaczego niebezpieczne jest łączenie władzy ustawodawczej i wykonawczej?*
- *Jakie zagrożenie kryje się w łączeniu władzy wykonawczej i sądowniczej?*

3. „Trójpodział władzy w Polsce” (miniwykład). Zapytaj uczennice i uczniów, czy potrafią na przykładzie państwa polskiego wskazać, jak realizowana jest zasada trójpodziału władzy w państwie demokratycznym. Podpowiedzią może być kolaż stron internetowych różnych instytucji państwowych reprezentujących różne gałęzie władzy zamieszczony na stronie KOSS online. Po krótkich odpowiedziach przedstaw najważniejsze informacje dotyczące podziału władzy w Polsce („Trójpodział władzy w Polsce”, s. 216). Przypomnij też, że często mówi się o istnieniu czwartej władzy – uczniowie powinni pamiętać z zajęć o środkach masowego przekazu, czego dotyczy to określenie. Warto jednak wyjaśnić, że status „czwartej władzy” jest inny niż trzech gałęzi władzy państwowej!

Zeszyt
ćwiczeń
s. 108
ćwicz. 1

ZAKOŃCZENIE

4. „Powiąz fakty z zasadami” (praca własna). Poproś uczniów i uczennice, by zapoznali się z zamieszczonymi w tabeli na s. 217 faktami i spróbowali samodzielnie dopasować do nich zasadę ustrojową i opisujący ją artykuł z konstytucji. Uczniowie i uczennice wykonują to ćwiczenie samodzielnie w zeszycie, a następnie sprawdzają w parach poprawność odpowiedzi.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 109–110
ćwicz. 3

5. Praca domowa dla ochotników. Zaproponuj uczniom pracę domową do wyboru:

- „Trzy władze” (praca własna). Zachęć uczniów i uczennice, by w domu wykonali ilustrację ukazującą podział władzy w Polsce. Mogą też zaprojektować „żywą rzeźbę” lub wymyślić scenkę obrazującą równoważenie się tych trzech gałęzi władzy.
- „Referenda wiążące czy nie?” (analiza źródeł). Poproś uczniów, by wypisali w zeszytach wszystkie referenda bezpośrednie, które odbyły się w Polsce po 1945 r. Poleć, by znaleźli także przykłady referendum lokalnych zorganizowanych po 1989 r. Przy przykładach uczniowie powinni zanotować, czy referendum było wiążące, tzn. czy uzyskało odpowiednią frekwencję.

Uwaga! Materiał poza podstawą programową. Decyzję o realizacji ćwiczenia zostawiamy nauczycielce lub nauczycielowi.